

نگاهی نو در آموزش به کودکان با نیازهای ویژه

www.ketab.ir

زهرا خیاطی

مریم حجتی نسب

سرشناسه	: خیاطی، زهرا، ۱۳۶۵ -
عنوان و نام پدیدآور	: نگاهی نو در آموزش به کودکان با نیازهای ویژه/زهرا خیاطی، مریم جنتی نسب .
مشخصات نشر	: تربت حیدریه: چشم‌انداز قطب، ۱۳۹۲.
مشخصات ظاهری	: ۱۶۶ص.
شابک	: ۹۷۸-۶۰۰-۸۱۵۳-۱۷-۷
وضعیت فهرست نویسی	: فیا
موضوع	: کودکان استثنایی
موضوع	: کودکان عقب‌مانده -- آموزش و پرورش
موضوع	: آموزش‌های ویژه
موضوع	: کودکان عقب‌مانده -- روان‌شناسی
شناسه افروده	: جنتی نسب، مریم، ۱۳۶۲ -
رده بندی کنگره	: ۶۷۳.۷۷/۱۳۹۲۵/۹۷۸ج
رده بندی دیویی	: ۱۵۵/۶۴۹
شماره کتابشناسی ملی	: ۳۱۰۶۳۹۸
تاریخ درخواست	: ۱۳۹۲/۱۰/۲۰
تاریخ پاسخگویی	: ۴۱۰۴۷۷۰
کد پیگیری	

نگاهی نو در آموزش به کودکان با نیازهای ویژه

نویسندگان : زهرا خیاطی - مریم جنتی نسب

ناشر : انتشارات چشم‌انداز قطب

تیراژ : ۲۰۰۰

نوبت چاپ : اول

تاریخ چاپ : ۱۳۹۵

چاپ و صحافی : ویونا

قطع : وزیری

تعداد صفحات : ۱۶۶

قیمت : ۱۸۰۰۰۰ ریال

شابک :

۹۷۸	۶۰۰	۸۱۵۳	۱۷	۷

آدرس: تربت حیدریه، میدان مرکزی، پاساژ الزهرا

تلفن: ۰۵۱۵۲۲۳۱۸۷۴ - ۰۹۱۵۳۳۲۸۵۱۶

در هر جامعه بیش از ده درصد کودکان با ویژگی‌های متفاوتی نسبت به دیگر کودکان متولد می‌شوند و از نظر جسمی یا کودکان عادی تفاوت دارند. این گروه از کودکان تحت عنوان کودکان استثنائی^۱ مورد توجه خاصی مسئولان تعلیم و تربیت همه کشورها هستند و برای آموزش و پرورش آنان برنامه‌های خاصی تدوین گردیده است (مکوند حسینی، ۱۳۸۷: ۱۲). سخن از کودکان استثنائی، سخن از تفاوت‌هاست، سخن از ایفای مسوولیت‌هاست، سخن از احیای انسان‌هاست، سخن از تکلیف‌ها و انتظارهاست، سخن از شناخت ویژگی‌ها و توانایی‌هاست، سخن از قابلیت‌هاست و سرانجام سخن از رفع موانع و هموار کردن طریق رشد و شکوفایی استعدادهاست. کلمه استثنائی، واژه‌ای جامع و کلی است که به معنای دقیق کلمه شامل همه انسان‌ها می‌شود، زیرا خلقت انسان در دیدگاه الهی، خلقتی ویژه و استثنائی است. کودک استثنائی به طریقی با کودک معمولی متفاوت است. به زبان ساده‌تر، این چنین کودکی دارای مسائل و برخورداری از استعدادهای ویژه‌ای است که در نحوه‌ی تفکر، درین، شنیدن، صحبت کردن، اجتماعی شدن، و یا حرکات او تأثیری گذارد. در اغلب موارد، چنین کودکی استعدادهایی - ردیف ترکیبی از توانایی‌ها و ناتوانی‌های ویژه است (هالان، کافمن ۱۹۴۴).

بر اساس طبقه‌بندی‌های صورت گرفته کودکان استثنائی که امروزه از آنان به عنوان کودکان با نیازهای ویژه نیز یاد می‌شود به ۶ زیرگروه تقسیم می‌شوند که کودکان نابینا و ناشنوا در دسته‌ی افراد با تفاوت‌های حسی^۱ قرار می‌گیرند (کرک، ۱۹۹۷ به نقل از کاکا، ۱۳۸۵: ۳).

کودکان استثنائی به عنوان یکی از شاخه‌های مهم روان‌شناسی مطرح شده، بسیار متنوعی را شامل می‌شود بگونه‌ای که پرداختن به همه‌ی آن‌ها به صورت مفصل و با بیان چکیده‌ای، بی‌بازگشت و موضوعات مختلفی که در آن مطرح است، در یک کتاب کار دشواری است. تا به حال کتابهای مناسبی که با توجه به ویژگی‌های این کودکان را به صورت دقیق و علمی بیان کنند چاپ شده، ولی کتابی که بتواند همزمان برای خانواده‌ها و معلمان، خصوصاً مدیران و معلمان مدارس عادی که ممکن است دانش‌آموزان نابینا و کم‌بینا، ناشنوا و کم‌شنوا که به صورت طرح تلفیقی در مدارس عادی حضور داشته باشند، کمتر به چشم می‌خورد. لذا در این کتاب سعی شده

با تمرکز بر ویژگی‌های ظاهری، رفتاری و آموزشی این دو گروه از کودکان استثنایی چنین خلأیی تا اندازه‌ای پر شود. کتاب حاضر حاصل جمع‌آوری مطالب مهم و ارزشمند از کتب و مقالات مطرح در زمینه‌ی کودکان استثنایی و مخصوصاً کودکان با آسیب‌های بینایی و شنوایی و نیز تجارب مختلف در طول دوران تحصیل و آموزش دانش‌آموزان نابینا و ناشنوا است و امید است مطالعه‌ی آن برای دست‌اندرکاران این حیطه بسیار سودمند باشد.

کتاب حاضر شامل سه فصل می‌باشد. در فصل اول به ویژگی‌ها، روش‌ها و آنچه باید در مورد یک کودک نابینا و کم‌بینا بدانیم پرداخته شد. در فصل دوم ویژگی‌های یک کودک ناشنوا و کم‌شنوا و آنچه باید درباره مراحل رشد زبان و تحول آن بدانیم مورد بررسی قرار گرفته است و در نهایت در فصل سوم به موضوع تلفیق این دو گروه از کودکان استثنایی و حضور آنان در مدارس عادی و در مدارس عادی پرداخته شده است. امید است کتاب پیش روی بتواند زمینه ذهنی افراد دست‌اندرکاران تعلیم و تربیت را برای حضور هرچه بیشتر و کاراتر این دانش‌آموزان در جامعه فراهم نماید.

فهرست مطالب

بخش اول	۱
تعاریف، طبقه‌بندی، تشخیص و علل معلولیت بینایی	۱
مقدمه	۱
قلمرو آس‌های بینایی	۲
تعاریف معلولیت بینایی	۲
طبقه‌بندی معلولیت بینایی	۶
شیوع	۷
آمار شیوع نابینایی در ایران	۹
علل معلولیت بینایی	۱۰
نقایص و ناهنجاریهای رایج بینایی	۱۴
تشخیص معلولیت بینایی	۱۷
ارزیابی معلولیت بینایی	۲۰
خلاصه فصل	۲۱
خودآزمایی	۲۳
بخش دوم	۲۴
ویژگیهای رفتاری و روانشناختی	۲۴

۲۵	مقدمه
۲۶	رشد زبان
۳۲	رشد شناختی
۳۴	رشد اجتماعی
۳۷	تحول ادراکی - حرکتی
۳۹	خلاصه فصل
۴۰	خودآزمایی
۴۱	بخش سوم
۴۱	ملاحظات آموزشی و تربیتی
۴۲	مقدمه
۴۲	برنامه‌های حمایتی و مداخله‌ای
۴۳	اصول آموزش و پرورش دانش‌آموزان مبتلا به آسیب‌های بینایی
۴۴	بریل
۴۸	استفاده از باقیمانده بینایی
۴۹	مهارت گوش دادن
۵۰	آموزش جهت‌یابی و جابجایی
۵۴	توصیه‌های مهم در رفتار با دانش‌آموزان نابینا و کم بینا
۵۶	خلاصه فصل
۵۷	خودآزمایی

۵۸	..... فصل دوم
۵۸	..... کودکان آسیب دیده شنوایی
۵۹	..... بخش اول
۵۹	..... تعاریف، طبقه‌بندی، تشخیص و علل معلولیت شنوایی
۶۰	..... مقدمه
۶۳	..... راههای شناسایی کودکان ناشنوا
۶۷	..... علل ناشنوایی
۷۱	..... بیماریهای گوش داخلی
۷۲	..... کمبود شنوایی حسی
۷۳	..... آثار روانی مبتلایان به اختلالات شنوایی
۷۶	..... خودآزمایی
۷۷	..... بخش دوم
۷۷	..... نقش زبان و گفتار
۷۸	..... زبان و نقش آن در گفتار
۷۹	..... روشهای برقراری ارتباط
۸۰	..... زبان ناشنوایان ایرانی
۸۳	..... روش ارتباط کلی یا جامع
۸۶	..... مراحل رشد زبان در کودکان
۸۹	..... رشد شناخت و زبان در کودکان ناشنوا

۹۱	تئوری ذهن
۹۴	تئوری ذهن در کودکان ناشنوا
۹۵	خود آزمایی
۹۷	بخش سوم
۹۷	آموزش والدین
۱۰۵	خود آزمایی
۱۰۶	تلفیق و یکپارچه سازی
۱۰۷	مقدمه
۱۰۸	رویکردهای کلی در آموزش کودکان با نیازهای ویژه
۱۰۹	تاریخچه تلفیق آموزشی
۱۱۲	ریشههای فلسفی فراگیر سازی
۱۱۷	الگوی آموزش تلفیقی (مونه سوری)
۱۱۹	مفهوم رویکرد فراگیر سازی در روان شناسی و آموزش و پرورش کودکان استثنای
۱۲۵	مزایای آموزش تلفیقی
۱۲۶	موانع و آسیبهای آموزش تلفیق
۱۲۹	تلفیق در ایران
۱۳۲	اهداف آموزش تلفیقی در ایران
۱۳۳	تاریخچه ی آموزش ناشنویان در ایران
۱۳۶	محیط های آموزشی

۱۳۸ ..... تلفیق در سایر کشورها

۱۴۵ ..... خلاصه فصل

۱۵۰ ..... خودآزمایی

۱۵۱ ..... منابع

www.ketab.ir